

REGULACE LÉČIV

Kvantitativní telefonický výzkum mezi LÉKAŘI

Březen 2010 / Závěrečná zpráva z exkluzivního výzkumu pro SÚKL / Client Service Manager: Jan Lajka / Analyst: Iva Ryznerová / STEM/MARK, a.s.

OBSAH

Hlavní zjištění	strana 3
Realizátor projektu	strana 4
Východiska a parametry projektu	strana 5
Struktura vzorku	strana 6
Výsledková část	strana 8
Příloha: Dotazník	strana 20

Hlavní zjištění

Zdroje a využití informací o léčivých přípravcích

- Jako zdroj odborných informací využívají lékaři zejména odborné publikace (74 %). Důležité jsou i propagační materiály nebo přímé informace od reprezentantů farmaceutických firem (56 %) a sympózia, kongresy, semináře (34 %). Informace od reprezentantů a z různých školicích akcí častěji používají lékaři soukromí a z praxí čistě ambulantních, zatímco lékaři ze státních zařízení a praxí ostatních více využívají SPC.
- Internetové stránky www.sukl.cz znají 2/3 dotázaných lékařů a co do přehlednosti a srozumitelnosti informací jsou tito lékaři se stránkami převážně spokojeni (61 %).
- Na webových stránkách SÚKL jsou vyhledávány v první řadě informace o použitelnosti léčiv (43 % - indikace, interakce, kontraindikace, dávkování), nežádoucích účincích či jiných závadách (26 %) nebo jiné informace o léčivech (21 %).
- 17 % lékařů některé informace od SÚKL postrádá: informace o registraci přípravků a o nových přípravcích, informace o použitelnosti nebo jiné informace o léčivech, dostupnosti přípravků.
- Zpravodaj „Nežádoucí účinky léčiv“ i lékový bulletin „Farmakoterapeutické informace“ zná převážná většina lékařů – shodně u obou cca 85 %, přičemž převládá pocit, že jde o zdroje objektivních odborných informací (u obou cca 75 %).
- „Lékový záznam pacienta“ by využily celkem 3/4 lékařů, většinou v případě, kdyby obsahoval informace o všech vydaných léčích.
- Na preskripci má vliv zejména předchozí zkušenost s lékem (96 %), doporučení odborné společnosti (93 %), předchozí léčba pacienta (91 %) a publikovaný výstup z klinického hodnocení (86 %).

Informace o NÚ a bezpečnostním riziku

- Většina lékařů (78 %) se někdy setkala s podezřením na nežádoucí účinek léčiva.
- Reakcí je nejčastěji informování reprezentanta držitele registrace (34 %), hlášení do farmakovigilančního systému (25 %) a změna léčby (21 %).
- 72 % lékařů chybí potřebné informace o bezpečnostním riziku léčiva – jedná se častěji o zhodnocení podezření z hlediska výskytu NÚ (60 %) než z hlediska konkomitantní léčby (46 %).

Regulace reklamy a další vyplývající ze zákona o reklamě

- „Normální“ hodnota darů od držitelů registrací či zprostředkovatelů je pro cca polovinu lékařů (52 %) částka do 1.500 Kč. Dalších 16 % uvádí částku vyšší – do 15.000 Kč, výjimečně více. Ostatní lékaři dary nedostávají nebo odmítají odpovědět.
- Lékaři ze státních zařízení a z praxí smíšených či nemocničních častěji deklarují ochotu tolerovat o něco vyšší hodnoty „darů“ než lékaři soukromí a z praxí čistě ambulantních.
- Téměř nikdo z lékařů nepovažuje reklamu za relevantní zdroj informací (s výjimkou reklamy v odborném tisku – 29 %), nicméně částečně přispívá k vyššímu zájmu pacientů o léčiva (28 %).

Realizátor projektu

Společnost STEM/MARK

- Jsme společností zkušených odborníků v marketingovém výzkumu a řídíme se přesvědčením, že kvalitní výzkum musí být dialog. Dialog mezi námi a klientem a dialog s našimi respondenty otevírají cestu k dobrému výzkumu. Dobrý výzkum je předpokladem úspěšného dialogu našeho klienta s jeho zákazníky. Nejlepší služby se rodí z otevřeného dialogu lidí. **Marketingový výzkum je dialog.**
- V letošním roce vstoupíme do šestnáctého roku existence. Během této doby jsme se stali jednou z předních společností v oblasti marketingového výzkumu na českém trhu.
- Poskytujeme služby na vysoké profesionální úrovni, prověřené na několika úrovních společnosti nezávislými orgány české asociace agentur pro výzkum trhu SIMAR a odpovídající standardům světové profesní organizace ESOMAR.
- Výzkumné série, rozsáhlý archiv dat pořízených ve vlastní režii a znalost prostředí nám umožňují znát odpovědi na některé otázky ještě dříve, než nám je klienti položí.
- Pomáháme zákazníkům správně porozumět výsledkům výzkumu a zvolit optimální marketingovou strategii vedoucí k úspěchu a k dosažení jejich cílů. Tím podporujeme jejich růst a zlepšování pozice na trhu.
- Je pro nás radost spolupracovat s těmi, kteří své práci rozumí.

Client Service Manager

Jan Lajka

- Vystudoval matematiku a statistiku na MFF UK. Ve výzkumu trhu pracuje 11 let. Specializuje se na výzkum v oblasti farmacie a zdravotnictví. Je garantem produktů RepMeter, SwitchMeter a PriceMeter.
- **Telefon:** 225 98 18
- **E-mail:** lajka@stemmark.cz

Senior Analyst

Iva Ryznerová

- **Telefon:** 225 98 38
- **E-mail:** ryznerova@stemmark.cz

STEM/MARK, a.s.

Na Hrázi 17/176, 180 00 Praha 8

Telefon: 225 98 68 11

Fax: 225 98 68 60

E-mail: Info@stemmark.cz

Web: <http://www.stemmark.cz>

IČO: 6185 9591, DIČ: CZ6185 9591

Bankovní spojení: UniCredit Bank ČR, Praha 1

Číslo účtu: 819 010 004 / 0400

Východiska a parametry projektu

Zadání projektu

Zadavatelem je Státní ústav pro kontrolu léčiv, organizace řízená Ministerstvem zdravotnictví.

V zájmu ochrany zdraví občanů je posláním ústavu

- zajistit, aby v ČR byla dostupná pouze farmaceuticky jakostní, účinná a bezpečná humánní léčiva,
- podílet se na tom, aby v ČR byly používány pouze bezpečné a funkční zdravotnické prostředky.

Cíle projektu

- Zjistit zdroje a využití informací o léčivých přípravcích
- Ověřit dostatečnost a způsoby předávání informací o nežádoucích účincích a bezpečnostních rizicích léčiv
- Zjistit znalost a stav regulace reklamy a dalších regulací vyplývající ze zákona o reklamě

Metoda projektu

- Kvantitativní telefonický výzkum (CATI)
- Vzorek respondentů:
  - lékaři různých specializací (náhodný výběr)
  - soukromí / zaměstnanci
  - praxe ambulantní / ostatní
  - rozložení podle regionů a velikostních pásem ČR

Detaily terénního šetření

- Počet kompletních rozhovorů: 1 000
- Průměrná délka rozhovoru: 9,96 minut
- Dotazování bylo prováděno školenými operátory STEM/MARK pod neustálým dohledem supervize CATI studia
- Termín dotazování: 3.– 23. březen 2010

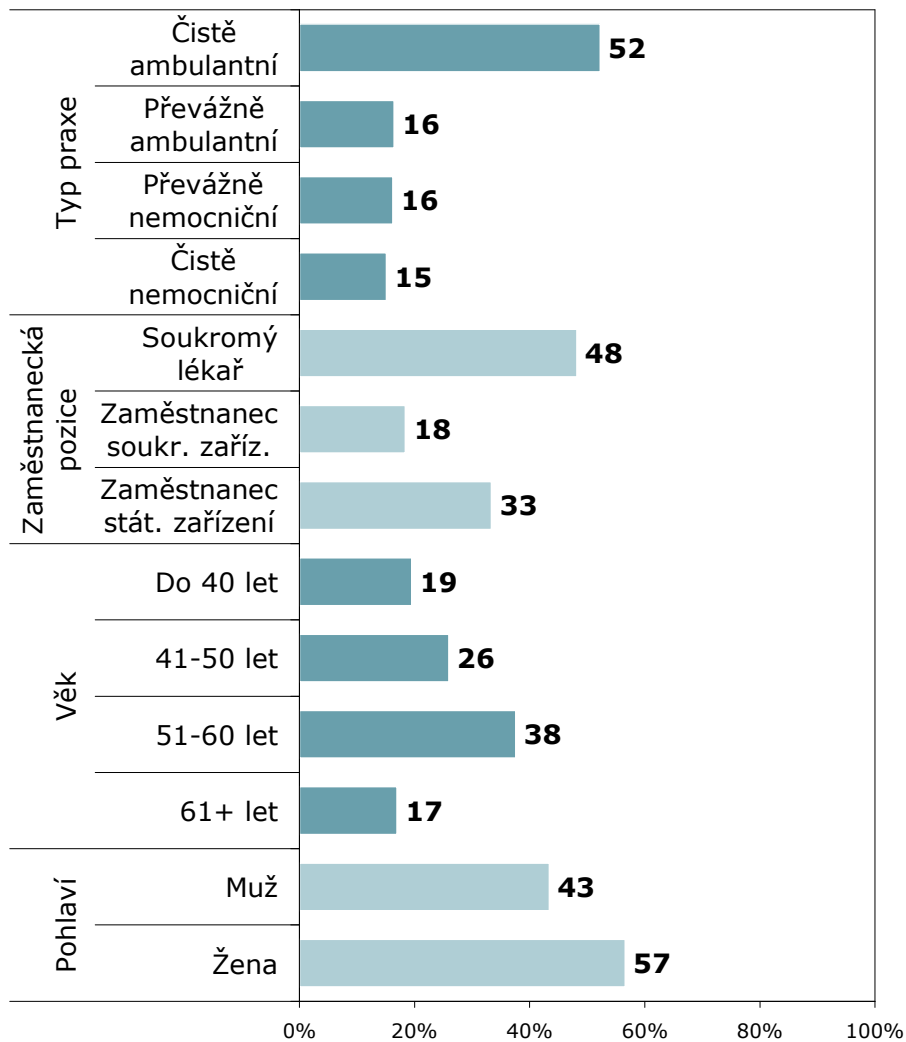
Kontrola datového souboru

- Data byla zpracována osvědčenými a neustále vyvíjenými postupy STEM/MARK plně respektující dohodnuté národní a mezinárodní standardy výzkumu trhu a veřejného mínění.
- Otevřené otázky byly před samotným pořízením dat zakódovány zkušenými analytiky.

Struktura vzorku

Struktura vzorku - 1

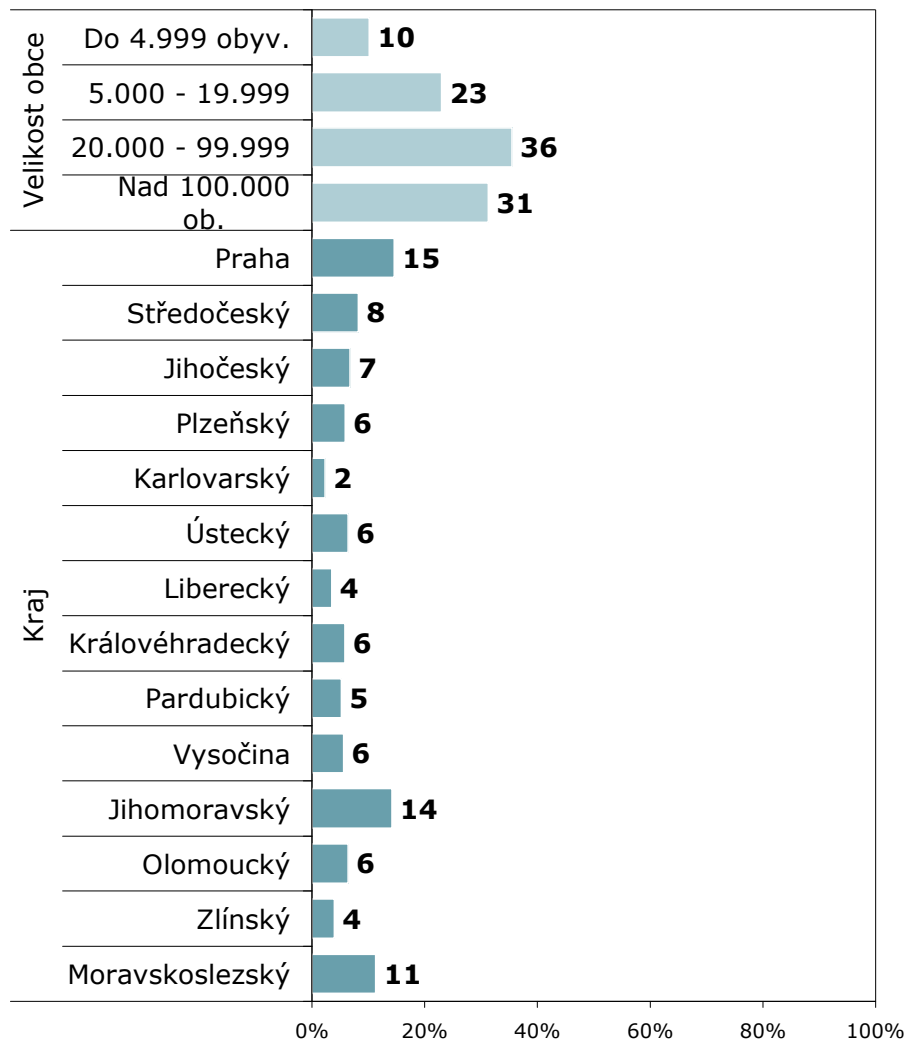
ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

Struktura vzorku - 2

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

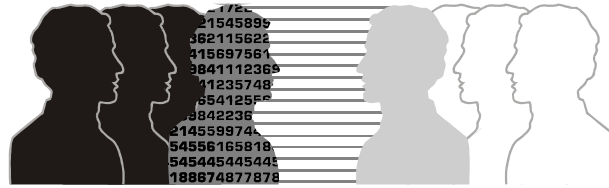

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

Struktura vzorku

Rozložení specializací:

	%		%
Alergologie, klinická imunologie	1,4	Neurologie	3,5
ARO	4,0	Oční	2,2
Dermatovenerologie	2,5	Onkologie	0,9
Diabetologie	0,6	ORL	3,4
Endokrinologie	0,5	Ortopedie	2,9
Foniatrie	0,1	Pediatric	16,9
Gastroenterologie	0,4	Plicní	0,2
Geriatric	0,1	Psychiatric	3,7
Gynekologie	6,6	Psychologie	0,1
Hematologie	1,6	Radiodiagnostika	0,1
Chirurgie	7,0	Radioterapie	0,3
Infekční lékařství	0,6	Rehabilitace	0,4
Interna	14,0	Revmatologie	0,6
JIP	0,1	Stomatologie	0,4
Kardiologie	0,8	TRN	1,9
Mikrobiologie	1,3	Urologie	1,2
Nefrologie	0,2	Všeobecné lékařství	19,4
Neonatologie	0,1	<i>celkem</i>	<i>100</i>

VÝSLEDKOVÁ ČÁST

- graficky -

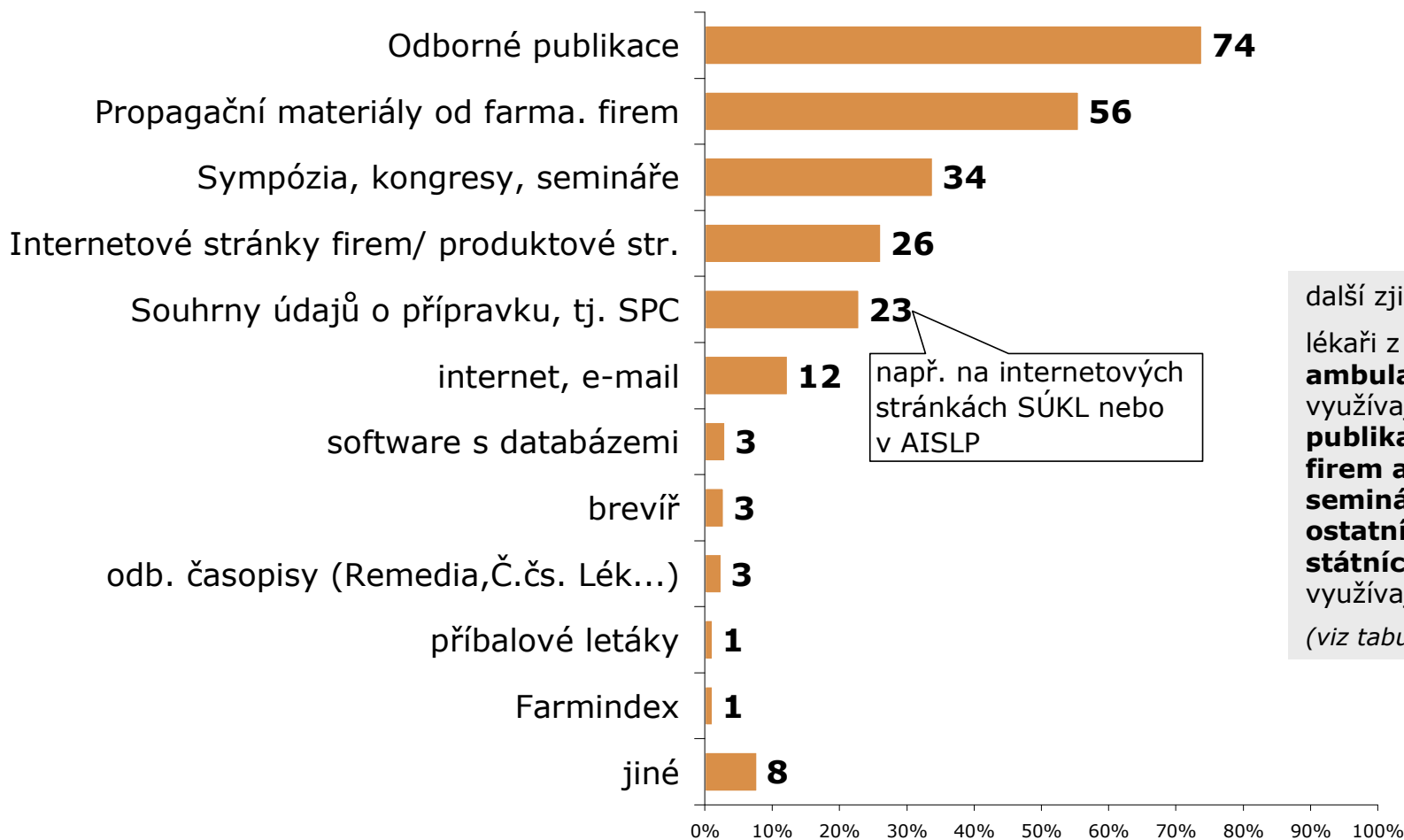

Informace o přípravcích: odborné publikace, info od farma. firem, sympózia, kongresy, semináře

Uved'te, který zdroj informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

POZNÁMKA: Otázka Q1, možnost více odpovědí

např. na internetových stránkách SÚKL nebo v AISLP

další zjištění:
lékaři z **praxe čistě ambulantní a soukromí** využívají častěji **odborné publikace, info od farm. firem a kongresy a semináře**, zatímco **lékaři ostatních praxí a ze státních zařízení** častěji využívají **SPC**
(viz tabulková příloha)

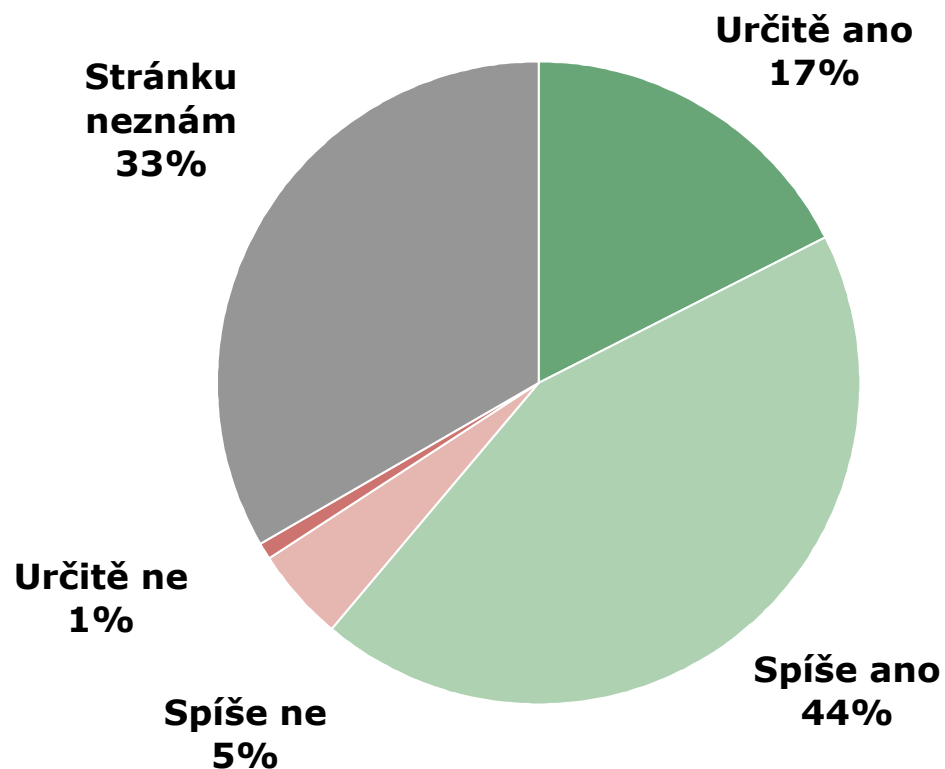
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

1/3 lékařů www.sukl.cz nezná, ostatní hodnotí přehlednost a srozumitelnost převážně pozitivně

Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zveřejněné informace srozumitelné?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

POZNÁMKA: Otázka Q2

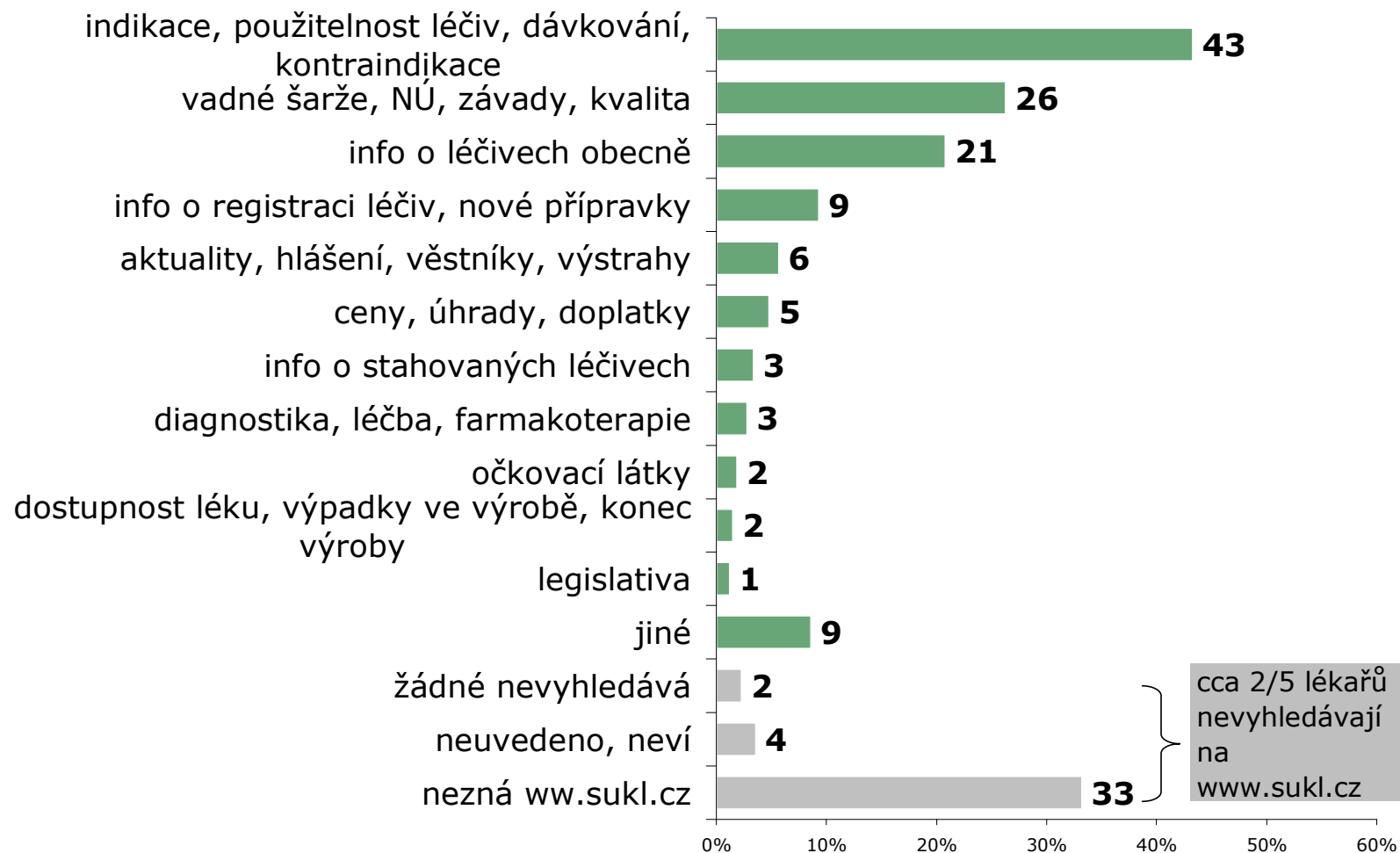
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

Nejvyhledávanější: použití léčiv, NÚ, závady

Jaké informace na webové stránce SÚKL nejčastěji využíváte/hledáte?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

POZNÁMKA: Otázka Q3, možnost více odpovědí

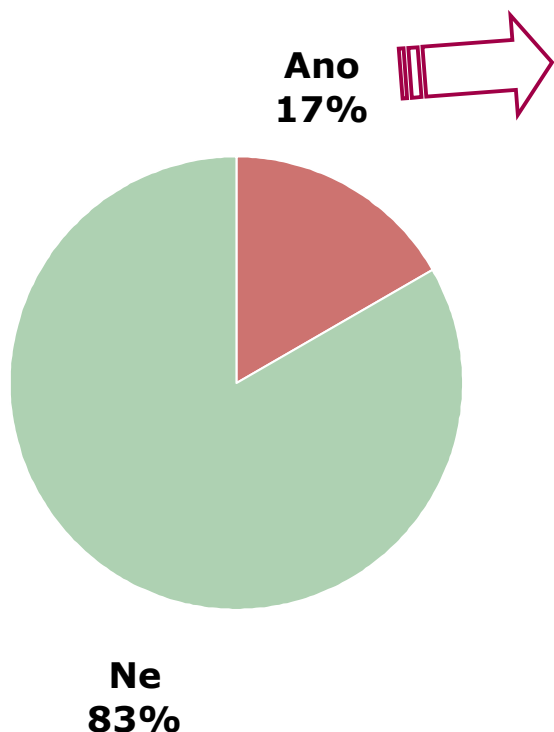

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

17 % lékařů postrádá informace od SÚKL

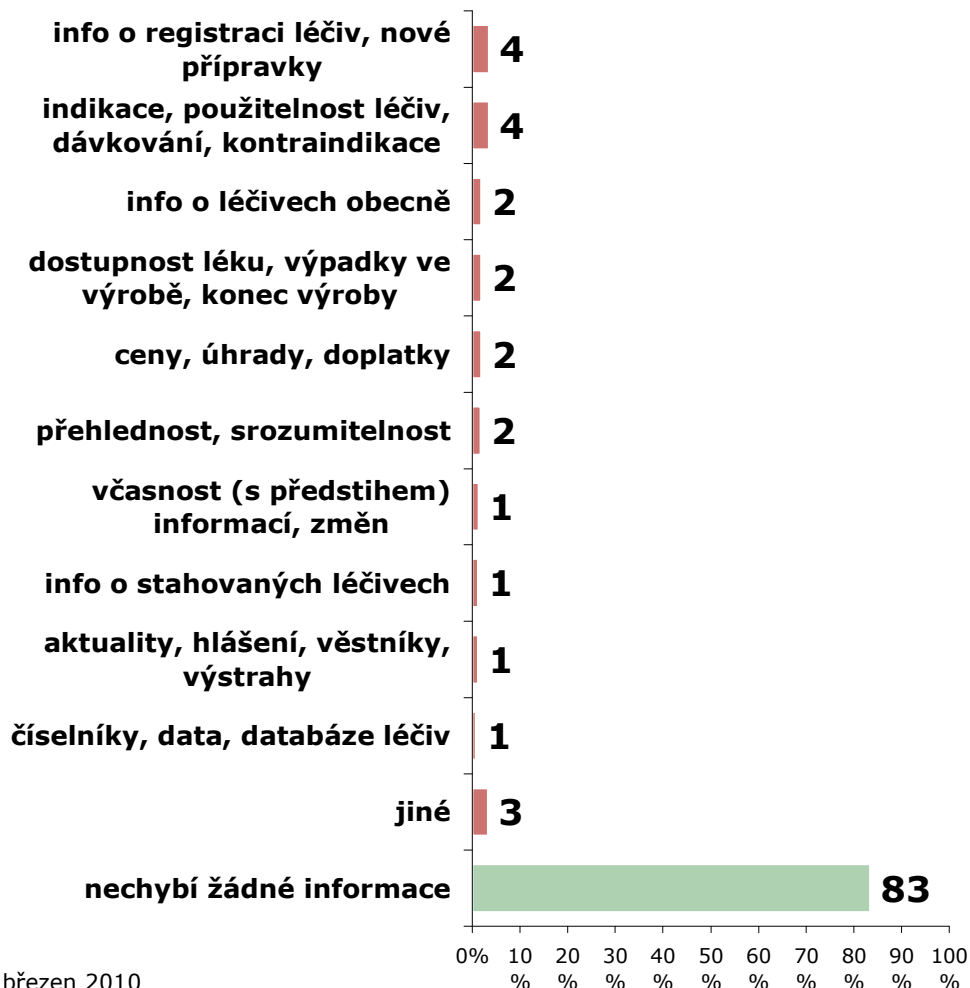
Chybí Vám dostupnost některých informací, připravovaných nebo schvalovaných SÚKL, které byste použil(a) ve své denní praxi?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000
POZNÁMKA: Otázka Q4a

O jaké informace se jedná?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000
POZNÁMKA: Otázka Q4b, možnost více odpovědí

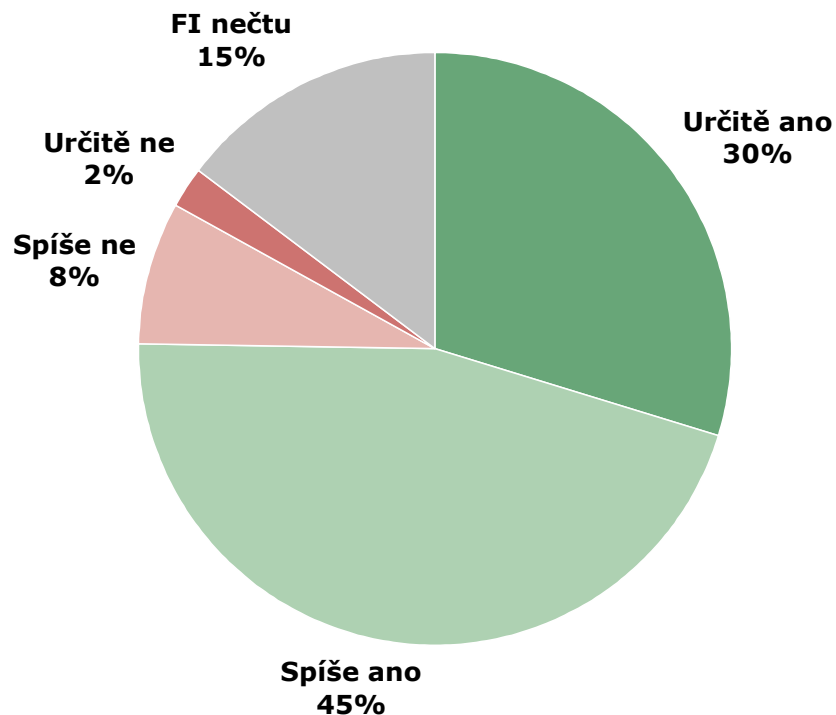

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

Jak zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv tak i FI považují 3/4 lékařů za kvalitní zdroj informací

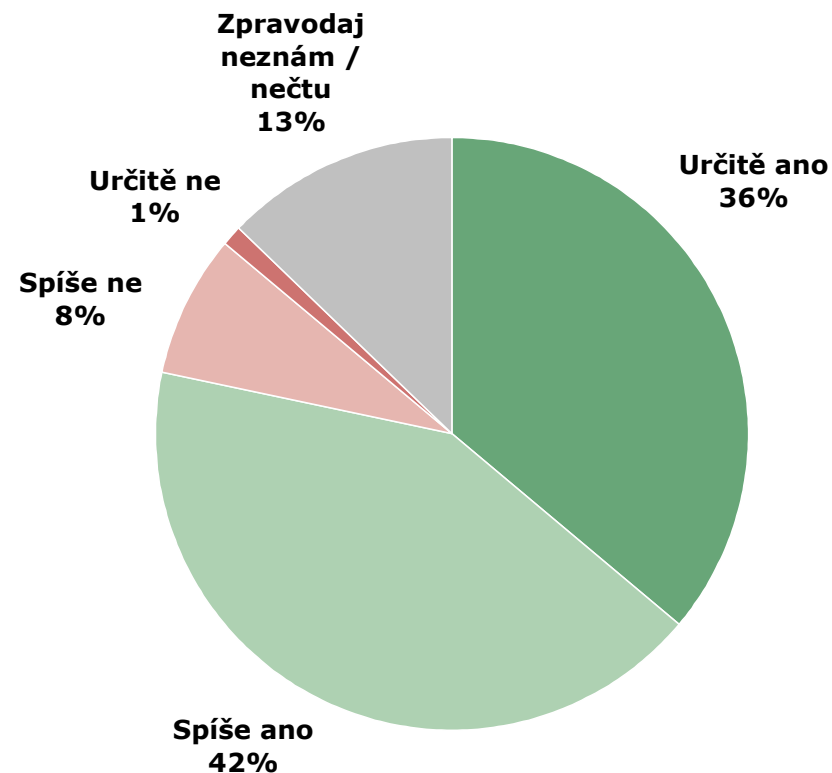
Považujete lékový bulletin Farmakoterapeutické informace (FI) vydávaný SÚKL, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004
POZNÁMKA: Otázka Q5

Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv vydávaný SÚKL za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

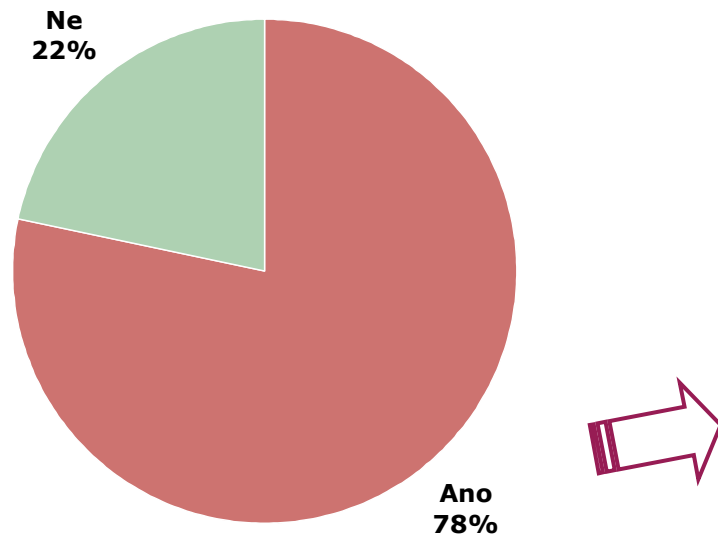
ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000
POZNÁMKA: Otázka Q8

78 % se setkalo s podezřením na NÚ -> info předávají reprezentantovi, do farmakovigilančního systému, mění léčbu

Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000
POZNÁMKA: Otázka Q6a

Jakým způsobem jste s touto informací/těmito informacemi naložil/a?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1004
POZNÁMKA: Otázka Q6b, možnost více odpovědí

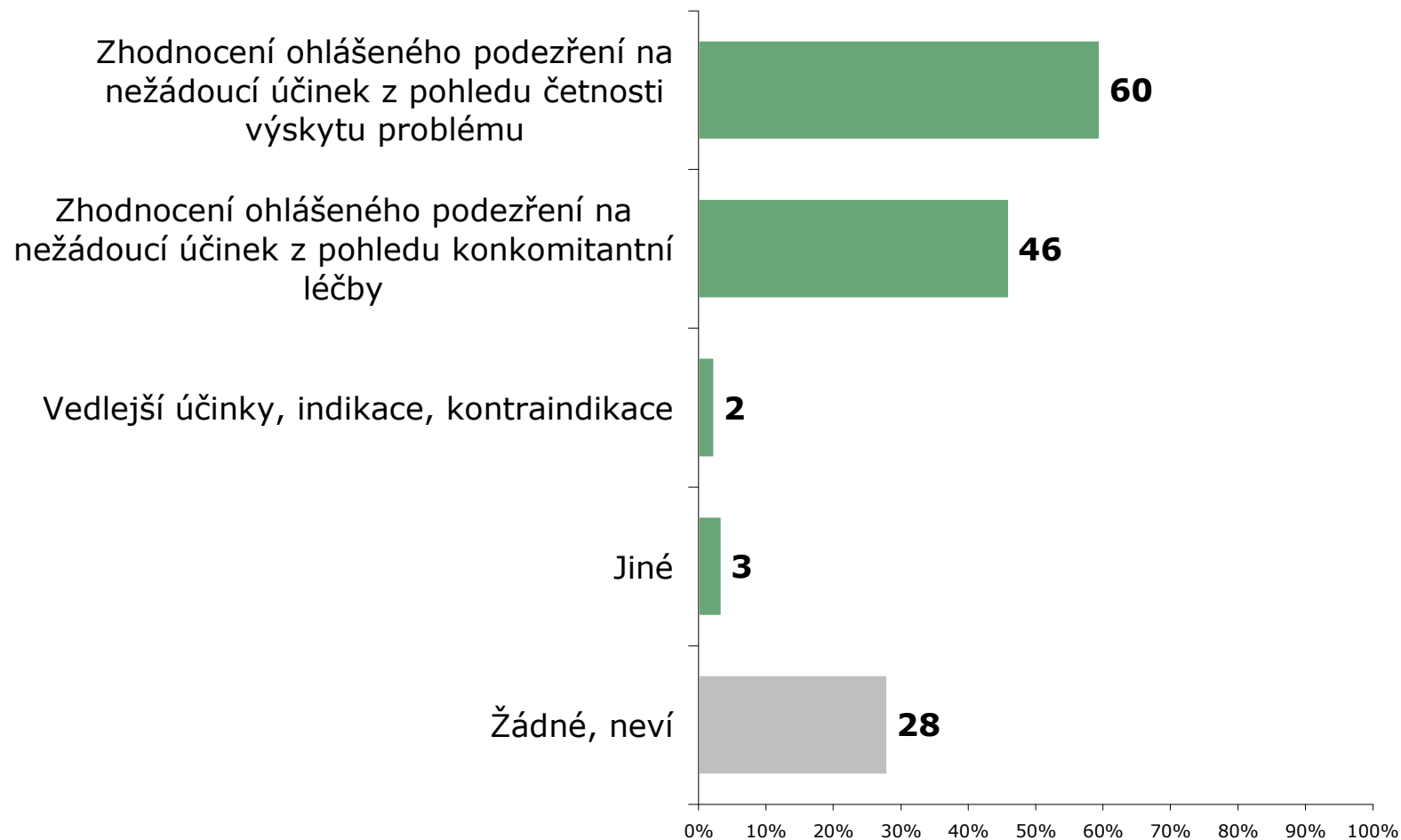

Téměř 3/4 lékařů chybí informace o bezpečnostním riziku

Jaké informace o bezpečnostním riziku léčiva považujete za potřebné a chybí Vám?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

POZNÁMKA: Otázka Q7, možnost více odpovědí

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

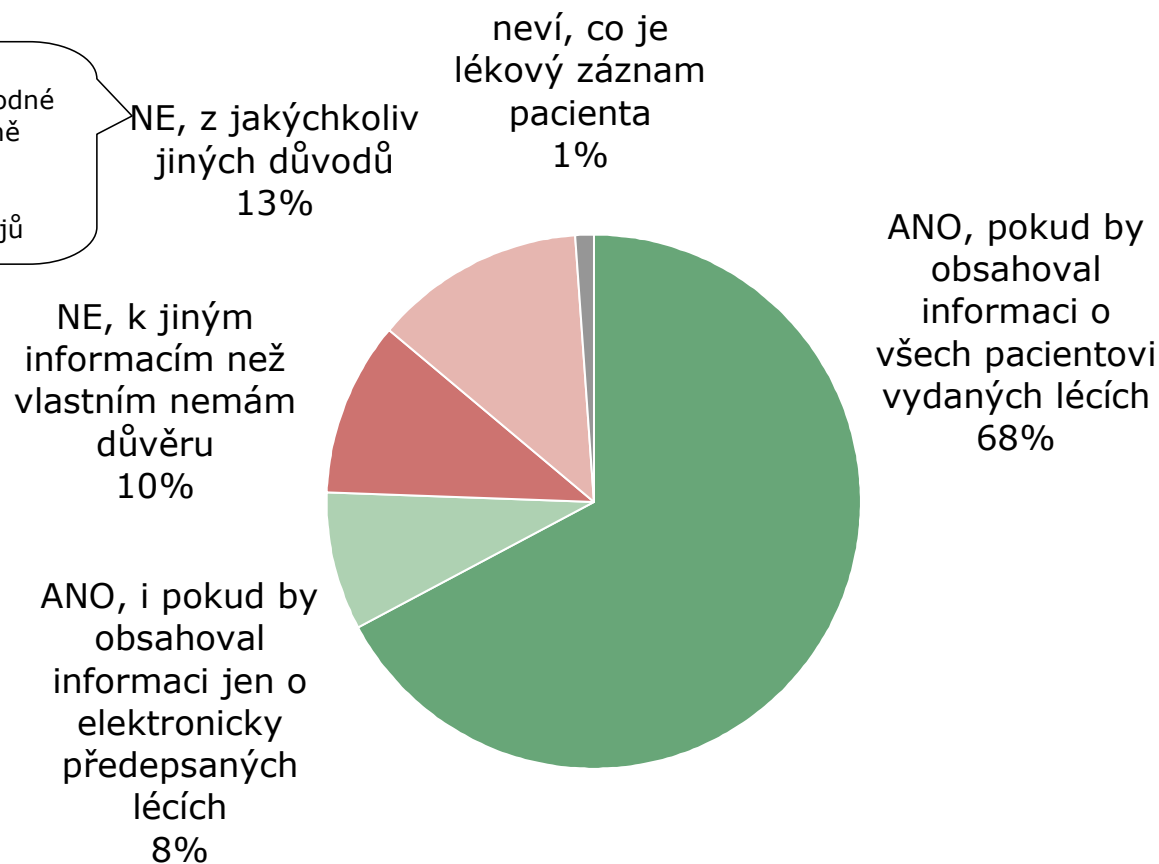
3/4 lékařů by využily „lékový záznam pacienta“

Využil/a byste při preskripci 'lékový záznam pacienta' (se souhlasem pacienta)?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

POZNÁMKA: Otázka Q9

- řeší s pacientem sám
- nepřesné, nedůvěryhodné
- časově/administrativně náročné
- zbytečné
- obava ze zneužití údajů

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

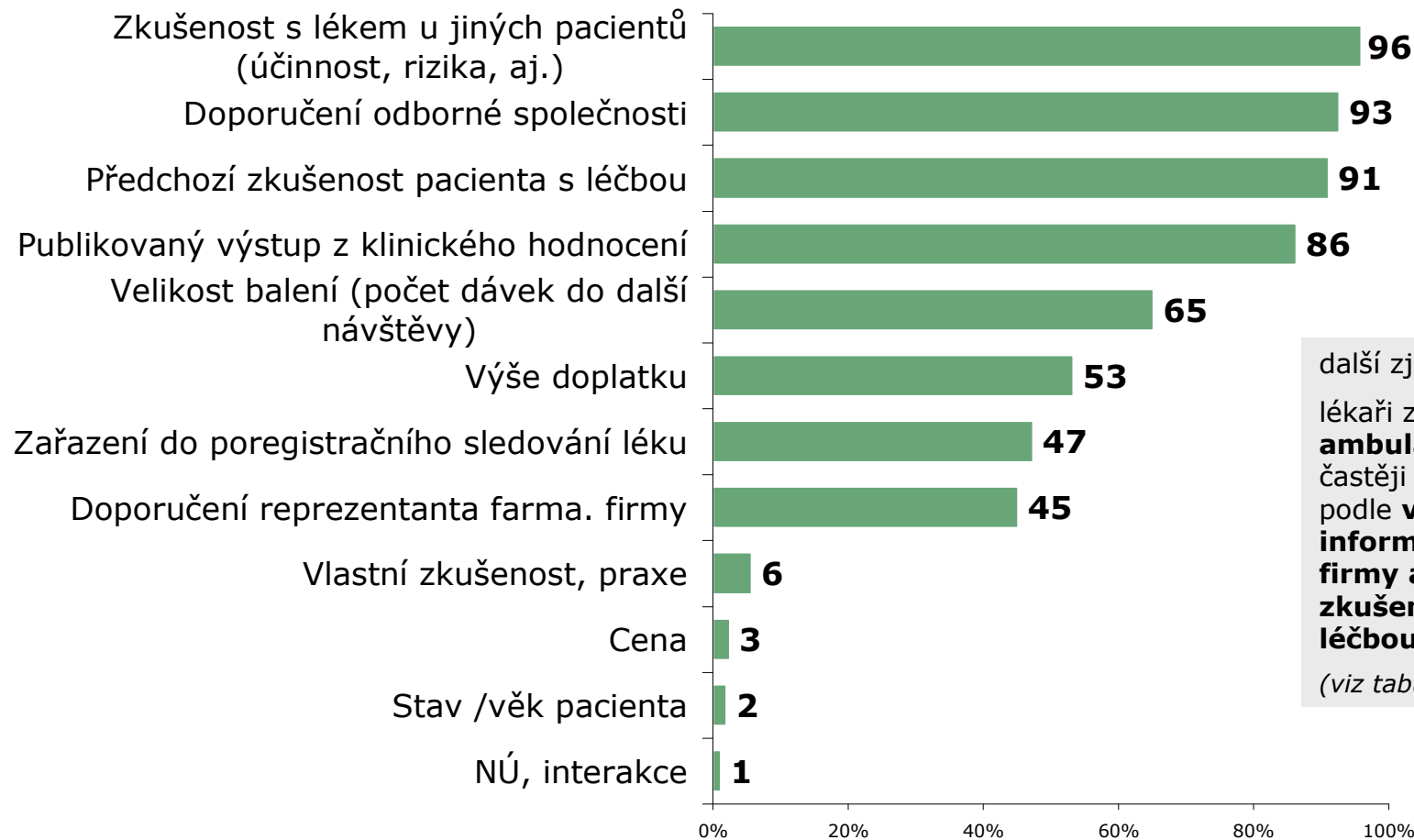

Preskripci ovlivňuje hlavně: zkušenost s lékem, předchozí léčba pacienta a doporučení odborné společnosti

Jaká kritéria mají vliv na Vaši preskripci?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

POZNÁMKA: Otázka Q10, možnost více odpovědí

další zjištění:

lékaři z **praxe čistě ambulantní a soukromí** se častěji než ostatní rozhodují podle **velikosti balení, informací od reprezentanta firmy a předchozí zkušenosti pacienta s léčbou**

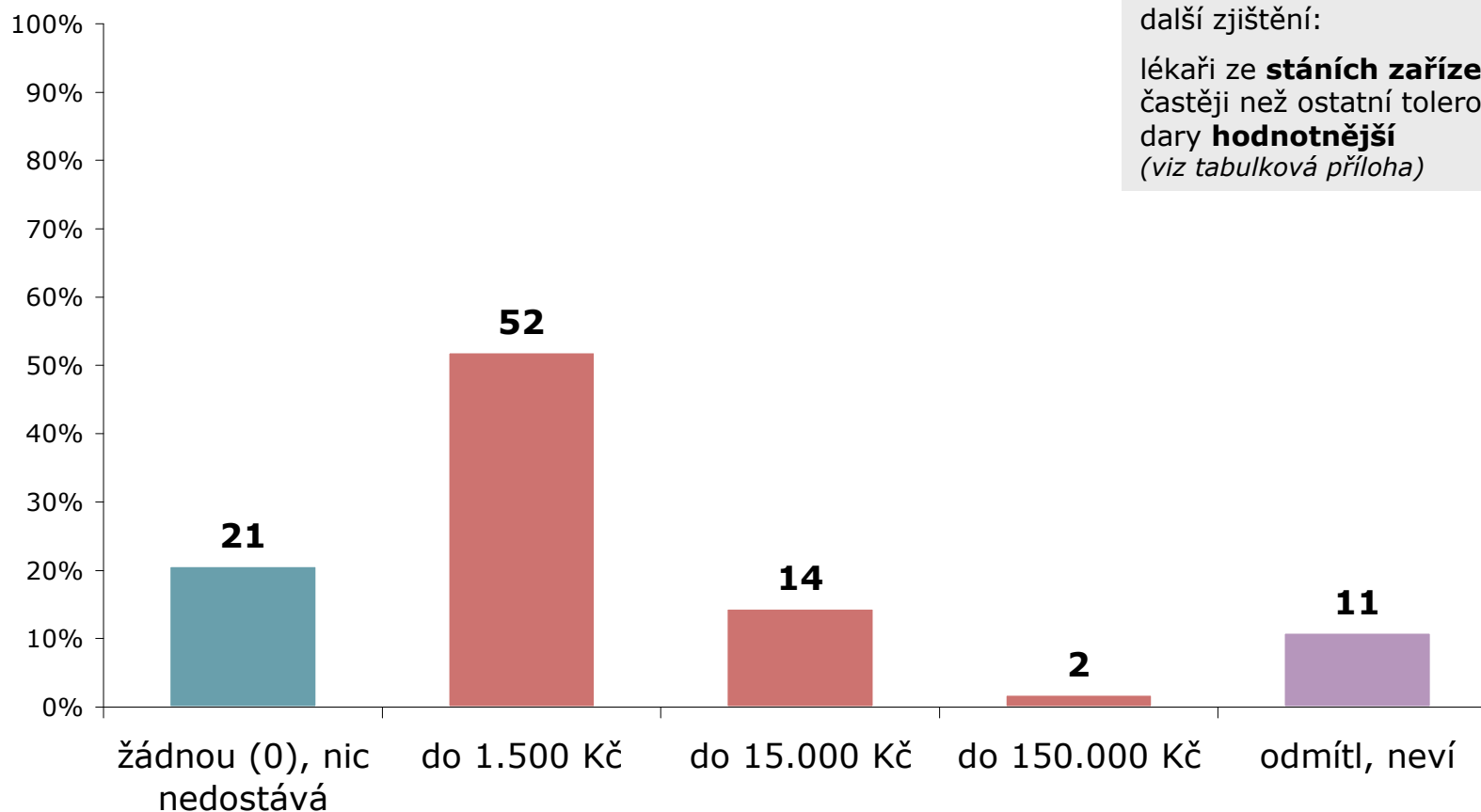
(viz tabulková příloha)

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

Nejčastěji tolerovaná hodnota daru /darů = do 1.500 Kč

Jakou hodnotu všech darů či jiných výhod ze strany držitelů rozhodnutí o registraci, či zprostředkovatelů, v ročním úhrnu považujete za nepodstatnou?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000
POZNÁMKA: Otázka Q11, jedna možná odpověď

další zjištění:
lékaři ze **stáních zařízení** by častěji než ostatní tolerovali dary **hodnotnější** (viz tabulková příloha)

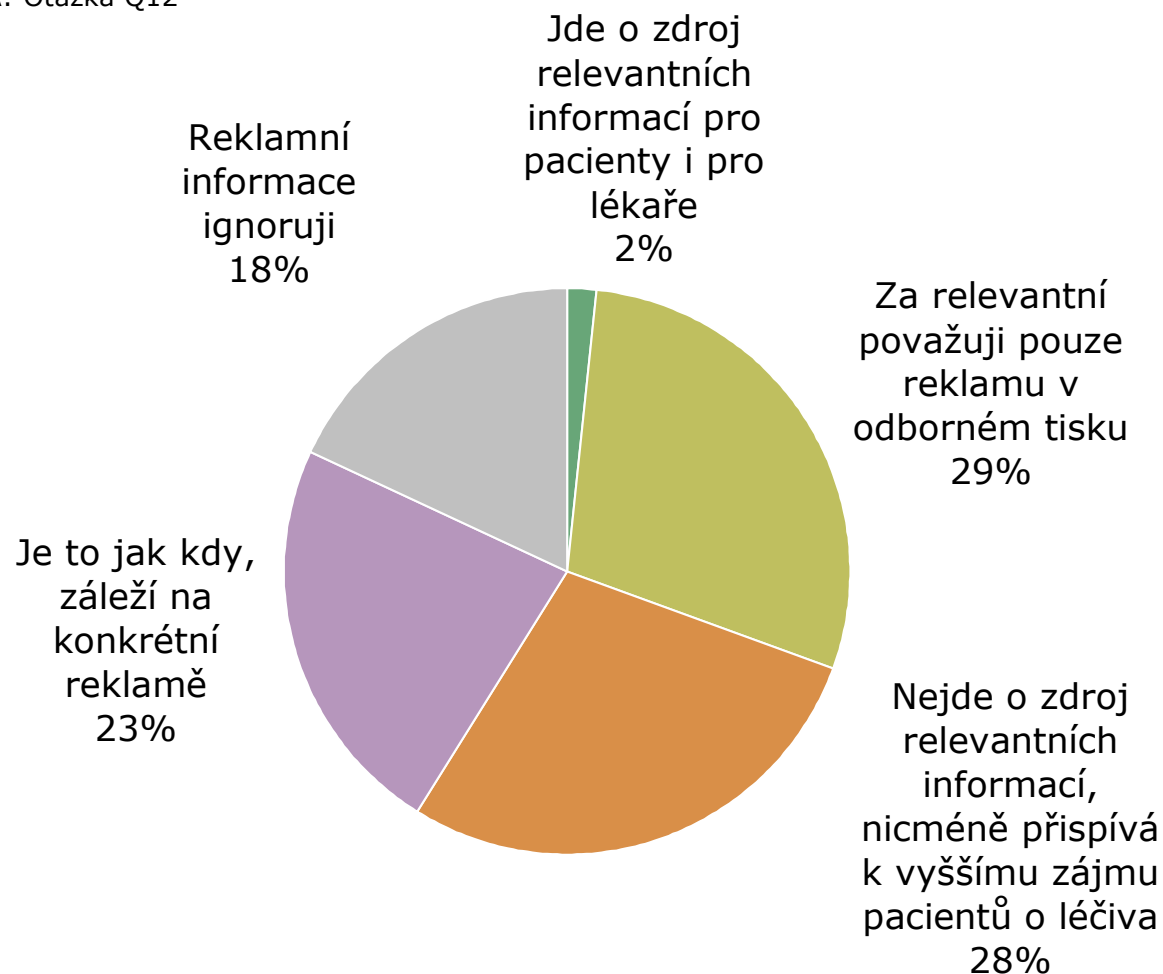
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékaři, březen 2010

Reklama převážně není relevantním zdrojem informací

Jak validním zdrojem informací je pro Vás reklama?

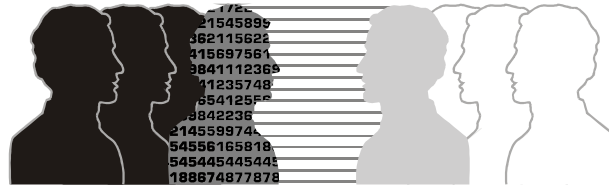
ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1000

POZNÁMKA: Otázka Q12

další zjištění:

lékaři ze **stáních zařízení** častěji než ostatní **reklamu ignorují**
(viz tabulková příloha)

Příloha: Dotazník

Dotazník

Dotazník pro lékaře

Dobrý den, jmenuji se _____ a volám jménem výzkumné agentury STEM/MARK. V současné době realizujeme výzkumný projekt týkající se postojů lékařů různých specializací k otázkám farmakoterapie. Projektu se účastní 1 000 lékařů z celé České republiky a jeho hlavním cílem je poskytnout lékařům v této oblasti kvalitnější informační servis.

S1. Byl/a byste ochoten/a se tohoto projektu rovněž zúčastnit? Nezdřím Vás déle než 10 minut.

- 1 ano
2 ne => ukončit

S2 Odbornost lékaře (připojit z dtb – proměnná „spec. 1“). Ověřte správnost specializace z levého okna, popřípadě doplňte.

1. specializace souhlasí
2. specializace nesouhlasí - správný údaj je (vyplňte): .....

S3 Jaký je typ Vaší praxe?

- Čistě ambulantní 1
Převážně ambulantní 2
Převážně nemocniční 3
Čistě nemocniční 4

Hlavní dotazník

1. Uveďte, který zdroj informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte.

Nenapovídejte. Možnost uvést až 3 zdroje.

- a) Propagační materiály od farmaceutických firem
b) Odborné publikace
c) Sympózia, kongresy, semináře
d) Internetové stránky farmaceutických firem/produktové stránky
e) Souhry údajů o přípravku, tj. SPC, schválené Státním ústavem pro kontrolu léčiv. Nejedná se o informace z příbalového letáku, ale o podrobnější informace určené pro odborníky, jaké např. naleznete na internetových stránkách SÚKL, nebo v AISLP.
f) jiné, jaké specifikujte:.....

2. Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zveřejněné informace srozumitelné?

1 možná odpověď.

- a) Určitě ano Jděte na ot. 3
b) Spíše ano Jděte na ot. 3
c) Spíše ne Jděte na ot. 3
d) Určitě ne Jděte na ot. 3
e) Stránku neznám Jděte na ot. 4a

3. Jaké informace na webové stránce SÚKL nejčastěji využíváte/hledáte?

Vyjmenujte tři hlavní typy informací.

- 1.....
2.....
3.....

4a. Chybí Vám dostupnost některých informací, připravovaných nebo schvalovaných SÚKL, které byste použil/a ve své denní praxi?

- a) Ano Jděte na ot. 4b
b) Ne Jděte na ot. 5

4b. Uvedl/a jste, že Vám chybí dostupnost některých informací, připravovaných nebo schvalovaných SÚKL. O jaké informace se jedná?

.....

5. Považujete lékový bulletin Farmakoterapeutické informace (FI) vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?
1 možná odpověď. Předčítejte.

- a. Určitě ano
b. Spíše ano
c. Spíše ne
d. Určitě ne
e. FI nečtu – tuto možnost nenapovídejte

6a. Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?

1 možná odpověď.

- a. Ne Jděte na ot. 7
b. Ano Jděte na ot. 6b

6b. Jakým způsobem jste s touto informací/těmito informacemi naložil/a?

Možnost více odpovědí. Předčítejte.

- a. Zaslal/a jsem hlášení do farmakovigilančního systému ČR/EU
b. Předal jsem informaci reprezentantovi držitele rozhodnutí o registraci
c. Doporučil/a jsem pacientovi návštěvu jiného lékaře
d. Publikoval/a jsem kazuistiku
e. Jiný úkon, specifikujte:.....

7. Jaké informace o bezpečnostním riziku léčiva považujete za potřebné a chybí Vám?

Možnost více odpovědí. Předčítejte.

- a. Zhodnocení ohlášeného podezření na nežádoucí účinek z pohledu konkomitantní léčby
b. Zhodnocení ohlášeného podezření na nežádoucí účinek z pohledu četnosti výskytu problému
c. Jiné, specifikujte:.....

8. Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

1 možná odpověď. Předčítejte.

- f. Určitě ano
g. Spíše ano
h. Spíše ne
i. Určitě ne
j. Zpravodaj neznám

9. Využil/a byste při preskripci „lékový záznam pacienta“ (se souhlasem pacienta)?

1 možná odpověď. Předčítejte.

- a. ano, pokud by obsahoval informaci o všech pacientovi vydaných léčích
b. ano, i pokud by obsahoval informaci jen o elektronicky předepsaných léčích
c. ne, k jiným informacím než vlastním nemám důvěru
d. ne, z jakýchkoliv jiných důvodů, specifikujte z jakých:.....

Dotazník

10. Jaká kritéria mají vliv na Vaši preskripci?

Možnost více odpovědí. Předčítejte.

- Zkušenost s lékem u jiných pacientů (účinnost, rizika, aj.)
- Předchozí zkušenost pacienta s léčbou
- Výše doplatku
- Velikost balení (počet dávek do další návštěvy)
- Doporučení reprezentanta farmaceutické firmy
- Doporučení odborné společnosti
- Publikovaný výstup z klinického hodnocení
- Zařazení do peregistračního sledování účinnosti/bezpečnosti léku
- Jiná, specifikujte:.....*uvedte podle priority max. 3 další kritéria*

11. Jakou hodnotu všech darů či jiných výhod ze strany držitelů rozhodnutí o registraci, či zprostředkovatelů, v ročním uhrnu považujete za nepodstatnou?

1 možná odpověď. Předčítejte.

- do 1 500 Kč
- do 15 000 Kč
- do 150 000 Kč
- do 1 500 000 Kč
- jinou hodnotu, specifikujte v Kč.....

12. Jak validním zdrojem informací je pro Vás reklama?

1 možná odpověď. Předčítejte.

- Jde o zdroj relevantních informací pro pacienty i pro lékaře
- Za relevantní považují pouze reklamu v odborném tisku
- Nejde o zdroj relevantních informací, nicméně přispívá k vyššímu zájmu pacientů o léčbu
- Reklamní informace ignoruji
- Vlastní hodnocení, specifikujte:..... Co je tím myšleno?
Nelze nahradit?: Je to jak kdy, záleží na konkrétní reklamě.

Na závěr ještě několik socio-demografických údajů:

S4 Jaká je Vaše zaměstnanecká pozice?

Soukromý lékař	1
Zaměstnanec soukromého zdravotnického zařízení	2
Zaměstnanec státního zdravotnického zařízení	3

S5 V jakém regionu pracujete?

Praha	1
Středočeský	2
Jihočeský	3
Plzeňský	4
Karlovarský	5
Ústecký	6
Liberecký	7
Královéhradecký	8
Pardubický	9
Vysočina	10
Jihomoravský	11
Olomoucký	12
Zlínský	13
Moravskoslezský	14

S6 Jaká je velikost města, kde pracujete?

Obec do 999 obyvatel	1
Obec s 1 000 – 1 999 obyvateli	2
Obec s 2 000 – 4 999 obyvateli	3
Město s 5 000 – 19 999 obyvateli	4
Město s 20 000 – 99 999 obyvateli	5
Velkoměsto nad 100 000 obyvatel	6

S7 Kolik je Vám let?

.....

S8 Zaznamenejte pohlaví dotázaného

Muž	1
Žena	2

Děkujeme Vám za rozhovor.